

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
TERMÉSZETTUDOMÁNYI ÉS INFORMATIKAI KAR
GAZDASÁG-ÉS TÁRSADALOMFÖLDRAJZ TANSZÉK

A zöldterületek szerepe és fejlesztési lehetőségei Szeged-Makkosháza példáján

Tudományos Diákköri Dolgozat

Pável Kitti és Szűcs Roland

Tömörkény István Gimnázium és Szakközépiskola 12. évfolyamos tanulói

Témavezető: Nagy Gyula

egyetemi tanársegéd

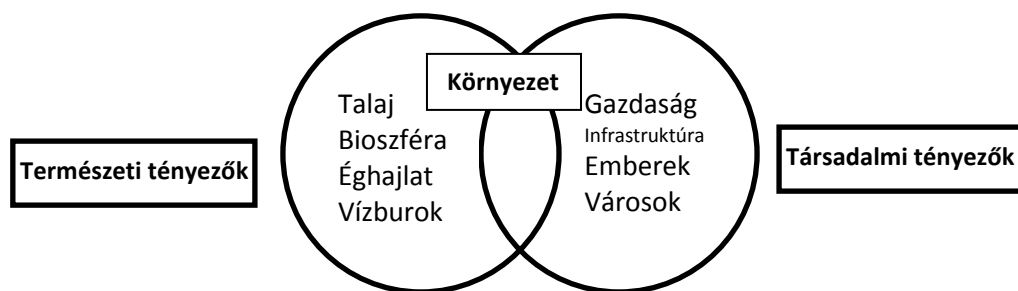
Szeged
2012

Tartalom

Bevezetés	3
1. Fő kérdések.....	5
2. Kutatási előzmények.....	5
3. Alkalmazott módszerek	7
3.1. A mintaterület jellemzése.....	8
4. Fogalmi meghatározás és szakirodalmi áttekintés.....	11
4.1. Fogalmi keretek.....	11
4.2. A zöldterületek típusai	12
4.3. A zöldterületek funkciói.....	17
5. Szeged zöldterületi ellátottsága	21
6. A kérdőívezés eredményei	26
7. Az elkészült tervek	31
Összegzés.....	36
Hivatkozások	38
Mellékletek	40

Bevezetés

A 20. század végére szinte az egész világon előtérbe került a környezetvédelem, melynek egyik célja az emberi életminőség javítása. A természet és a társadalom közti viszony, a környezet vizsgálatát a földrajzon belül a humán ökológia végzi, mely a külső környezeti tényezőkkel, a lakossággal és tűrőképességgel foglalkozó összetett kutatási terület, és ezért természeti- és társadalomföldrajzi kérdéskör egyben. Nem csak az egyes tényezőket, mint a társadalom és természet, de ezek egymásra gyakorolt hatását is vizsgálja. Az a térrész, ami az embert körülveszi a környezet, egy összetett fogalom, természetes és mesterséges elemek összessége, mellyel az ember folyamatos interakcióban áll. A környezet nem csupán természeti, de ugyanannyira társadalmi (1. ábra), sőt az emberi jelenlét alapján válik valami természetből környezetté (Enyedi Gy. 2000). Mind a társadalmi, mind a természeti környezet szerepet játszik a benne élők egészségi állapotában (Bárdos Gy. 2005) ezért vizsgálata fontos.

1. ábra: A környezet természeti és társadalmi tényezői. Forrás: saját szerkesztés

A növekvő városi népesség egyre több urbanizációhoz kapcsolódó káros hatással szembesül, mely érinti a városi zöldfelületeket is. Például a települési infrastruktúra kiépülése, a növekvő lakásigény egyre inkább kiszorította a zöldfelületeket a városokból, főként a belvárosból, annak ellenére, hogy nemzetközi tapasztalatok szerint lakókörnyezetünkben legalább $10\text{m}^2/\text{fő}$ zöldterület elengedhetetlen ahhoz, hogy az ott élők komfortérzete megfelelő legyen (Meleg Z. – Solymos R. 2001). Ebből adódóan a zöldterületek védelme és karbantartása alapvető teendő a települési önkormányzatok és a lakosok számára. Azonban a település környezetének védelme komplex feladat, több alapvető dolog is befolyásolja. A tevékenység függ a város és vidék közötti kapcsolattól, a beépítettség mértékétől és jellegétől, az épített környezet minőségétől is. Mindezzel mindenképpen érdemes részletesebben is foglalkozni, hiszen a

zöldfelületeknek elsődleges szerepük van a városok és az emberek életében, környezetük észlelésében (Dempsey, N. 2012, Enyedi Gy. 2000). Enyhítik a levegőszennyezést, csökkentik a zajterhelést, csillapítják a rezgéseket, emellett mikroklimatikus hatásuk jelentős, nagyban segítik rekreációt, hogy csak a legfontosabbakat említsük (Radó D.1983, Perényi I. 1963). A parkokkal és fasorokkal tarkított, lazább beépítés sokkal egészségesebb környezetet tud biztosítani a városlakók számára (Kerényi A. 2003)

A zöldfelületek fejlesztése, minőségének javítása, karbantartása közben sajnos számos társadalmi, pénzügyi és környezeti problémába ütközünk, melyek közül az egyik legnagyobb a forráshiány. Az önkormányzatok nem rendelkeznek megfelelő mennyiségű tőkével ezért kénytelenek a szűkre szabott költségvetésüket prioritások alapján beosztani, így gyakran előfordul, hogy ha karbantartásra még jut is, de a fejlesztésre már nincs forrás. Sajnos a pénzhiányon kívül, több probléma is felmerül, ezek közül talán a legjelentősebb a vandalizmus, a hazai környezeti nevelés elégtelensége és/vagy teljes hiánya, valamint a beruházók (parkfejlesztők = önkormányzatok) és a megbízottak (kivitelezők) közötti, folyamatos vita (Meleg Z. – Solymos R. 2001). Fejlesztésük az utóbbi időkben azonban jelentős volt, az EU előírásainak való megfelelési kényszer és a támogatásainak köszönhetően.

Az elmúlt években Szegeden nagyarányú közterület-fejlesztés zajlott, melyek részben zöldfelület-fejlesztést is jelentettek, ezek azonban nem voltak társadalmi konfliktusoktól mentesek (Vedrédi K – Boros L. 2012, Vedrédi K. 2012). A fejlesztések zöme a belváros területének kiterjesztését és központi funkciójának kibővítését célozta meg, csupán Szeged egyik legrégebbi lakótelepének, Tarjának a rehabilitációja történt meg Európai Unió támogatásból. Ám a többi nagy lakótelep kimaradt a közterület-fejlesztésekből, annak ellenére, hogy mind az épületek, mind a közterek állapota indokolta volna a megújítást. Ennek okán mintaterületünk egy ilyen, fejlesztésekből kimaradt lakótelepen található. Dolgozatunk célja, hogy feltárjuk a lakosok a kiválasztott zöldterületekkel kapcsolatos véleményét, igényeit, észrevételeit, mely a későbbi fejlesztések alapjául szolgálhat majd. Olyan ajánlásokat fogalmazzunk meg, ami a helyiek elképzeléseit is tükrözi, de megfelel a térszervezési elveknek is, és illeszkedik a város területrendezési tervéhez.

Mindezek a problémák aktuálissá teszik a városi zöldfelületek kutatását Szeged-Makkosháza mintaterületen.

1. Fő kérdések

Dolgozatunkban három fő kérdésre kerestük a választ. Az első kettő elméleti jellegű, míg a harmadik gyakorlati. Az első kérdés arra vonatkozik, hogy hogyan definiálhatjuk a zöldfelületeket, zöldterületeket, milyen típusaik vannak. Ezen belül kerestük a választ arra a kérdésre, hogy mik az egyes típusok jellegzetességei, illetve Szeged esetében milyen a zöldfelületi ellátottság. Utóbbi „alkérdés” megválaszolására egy korábbi kutatás eredményeit is felhasználtuk, három megyeszékhely zöldfelületi adataival hasonlítottuk össze városunk mért értékeit. A második kérdésünk arra vonatkozik, hogy a zöldterületek milyen funkciókat töltenek be a város szerkezetében és az ott élő emberek életében, mik az előnyök és az esetleges hátrányok. A harmadik kérdésben pedig azt vizsgáljuk, hogy mi jellemzi a kiválasztott mintaterületet, illetve milyen zöldfelületi fejlesztési lehetőségeket vázolhatunk fel a Szeged-Makkosháza és az Északi városrész határán található, jelenleg rosszul kihasznált terület revitalizációjára.

2. Kutatási előzmények

Kutatásunk előzményéül egy a Szegedi Tudományegyetem Természettudományi és Informatikai Kar által meghirdetett „A TTIK Kutatóiskola 2011/12” pályázaton győztes munkánk elkészítése szolgált. Ebben három magyarországi megyeszékhely zöldterületi indexét vizsgáltuk meg, majd összehasonlítottuk őket egymással. A kiválasztott városok a következők voltak: Tatabánya, Pécs, Eger. A pályázati anyag továbbfejlesztésével részt vettünk a „Szomszéd város mindig zöldebb – zöldterületi-index számítások magyar nagyvárosokban” című pályázatunkkal a Wekerle Sándor Alapkezelő Útravaló Ösztöndíjprogramjában is. Elkészült a három említett város zöldterület-térképe, melyek a jövőben különböző kutatások alapjává válhatnak, például az allergiás megbetegedések és a zöldterület ellátottság kapcsolatának vizsgálatában egy adott városban, városrészben (Koppány et al 2004).

Az említett városokat több szempont alapján választottuk ki, melyek között az eltérő abszolút és relatív földrajzi helyzet (Kovács Z. 2007) valamint a környezetre ható központi szerepkör meghatározó volt. Tatabánya méretét és lakosságát figyelembe véve középvárosnak tekinthető, mégis laza a beépítettsége, hosszan elnyúló városképet mutat. Egy szocialista iparváros, újváros (Kovács Z. 2010, Szirmai V. 1996) sok lakóteleppel és újonnan megépült kertvárosi részekkel, mely településszerkezetében hasonlóságot

mutat Szeged egyes lakótelepi részeivel. Tatabánya az új városok első generációjához tartozik (Szirmai V. 1996) a gyorsított nehézipari fejlesztés kapcsán a Dunántúli-középhegység szénvagyonának kiaknázása iránti növekvő belső igény miatt hozták létre. Utóbbi tulajdonsága Szegedre egyáltalán nem jellemző, hiszen az első iparosítási időszakban a Csongrád megyei székhely kimaradt az iparosításból. Második választott településünk Pécs, mely méretében Szegedhez hasonló, azonban történeti fejlődése teljesen más képet mutat. Ez azért is fontos, mert teljesen más építészeti megoldások szükségesek egy ilyen nagyváros lakosainak otthonteremtéséhez. Földrajzi elhelyezkedése is eltérő, hiszen hegyvidékes területen fekszik, mint tudjuk, a település szerkezetét, utcahálózatát megszabja az, hogy milyen domborzati viszonyok uralkodnak a területen (Kovács Z. 2007). Eger az Északi-középhegység meghatározó városa, Heves megye megyeszékhelye, ezért fontos szerepet tölt be a megye gazdasági és kulturális életében. A város fejlődése már a középkor óta nyomon követhető, a hegyvidéki területen épült város városszerkezete is követi a történelmi fejlődés idővonalát.

Az elkészült zöldterületi térképek alapján több általános következtetést is levonhatunk a tanulmányozott városokra, melyet Szeged esetében is érdemes volt megvizsgálni.

1. A történelmileg kialakult belvárosok sokkal tömörebb beépítésűek, kevesebb zöldterülettel rendelkeznek.
2. A belvárosban inkább a vonalas jellegű, utak, körutak valamint sugárutak menti fás sávok és a parkos elrendezésű zöldterületek dominálnak.
3. A lakótelepi beépítés sokkal lazább, jóval több zöldterületet tartalmaz.
4. A lakótelepi zöldterületek minősége nem feltétlenül éri el a belvárosi zöldterületek minőségét kiépítettség és karbantartás szempontjából.
5. A lakótelepek diffúz, kitöltő jellegű zöldterületekkel vannak ellátva.
6. A sűrű történelmi beépítés viszonylagos zöldtelenségét nagyban kompenzálta, hogy a lakótelepi városrészek zöldfelületi aránya magas.

3. Alkalmazott módszerek

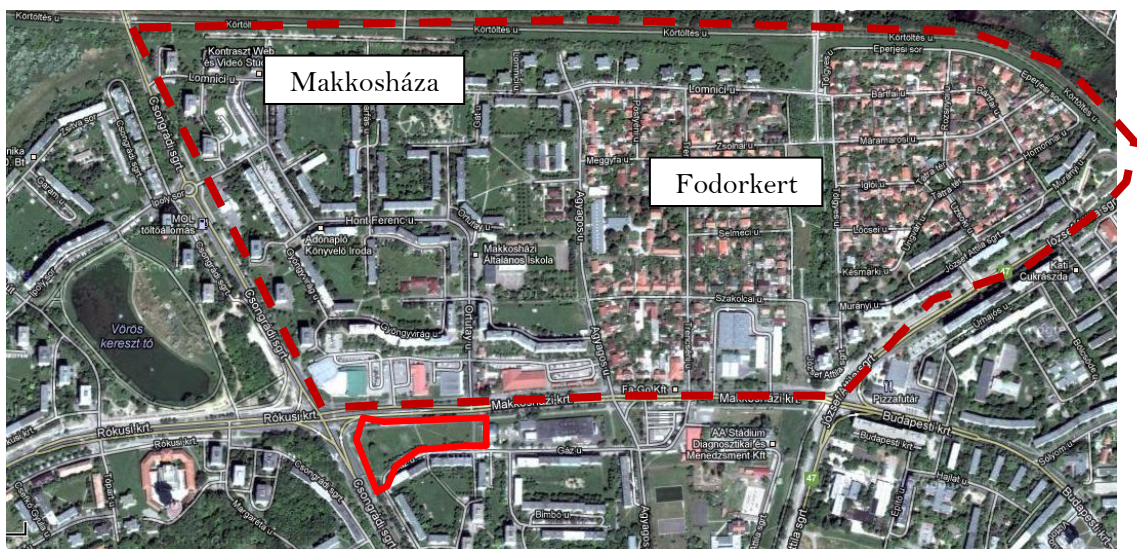
A dolgozat elkészítéséhez a szakirodalmi áttekintés után kvantitatív módszert, kérdőívezést alkalmaztunk. A kérdőívezés alanyai az egyszerű véletlen mintavétel módszerével választottuk ki, mely során minden más eseménytől függetlenül egyforma esélye volt minden elemnek arra, hogy kiválasztásra kerüljön (Babbie, E. 2003). Egy tizenhét kérdéses kérdőív keretében (lásd 1. sz. melléklet) a következőkről kérdeztük meg az embereket, többek között arról, hogy a környéken laknak-e, kedvelik-e a lakhelyüket, illetve, hogy milyen gyakran és kivel használják a kiválasztott mintaterületet. Kérdések vonatkoztak a terület felszereltségére vonatkozóan is, de nem csak a terület használatára, az elégedettségre, hanem annak fejlesztési lehetőségeire is rákérdeztünk. A kitöltést mi végeztük, ügyelve arra, hogy összhangban legyünk egymással és a kérdéseket egyformán tegyük fel az alanyoknak, elkerülve ezzel az esetleges torzításokat. Mindezért egy korábbi időpontban mintalekérdezést végeztünk osztálytársainkkal. A kérdőívezést a terület forgalmasabb részein bonyolítottuk le, a tér több különböző pontján. Nehezítette a dolgunkat a tér mellett található buszmegálló, mivel számos gyalogos, a tömegközlekedés elérése érdekében érkezett a helyszínre és csak a járműre való várakozási idő állt rendelkezésünkre az emberek megkérdezésében. Később úgy döntöttünk, hogy ezeket az embereket nem kérdezzük meg – mert félő volt, hogy félbe marad a kérdezés és nem kapunk elegendő információt a válaszolótól – azonban mindenki más arra járót kortól és nemtől függetlenül lekérdeztünk. Száz darab kérdőívet töltöttünk ki, a kutatást tehát magunk végeztük november 24-én, egy teljes nap és november 26-án, egy délután alkalmával. Várakozáson felüli volt az emberek segítőkészsége.

A kérdőívezés mellett elkészült Szeged zöldterületi térképe a korábbi kutatásban alkalmazott módszertan szerint. Elsőként a Google Föld programból töltöttünk le műholdképeket, melyeket Paint.NET program segítségével illesztettünk össze. Eztán Quantum GIS programban határoltuk le a zöldterületeket illetve a sűrűn beépített területeket. Ehhez képest Szeged esetében annyi változás történt, hogy 2005-ös légifelvételzés képét használtuk fel a lehatároláshoz a Google felvételek helyett. Szeged esetében 528 poligont rögzítettünk (lásd 2 sz. melléklet). A zöldterületi index meghatározása a Quantum GIS segítségével történt, ahol a zöldfelületek területét és a sűrűn beépített területek nagyságát kiszámítottuk, eztán ezek arányát Excelben számoltuk ki egyszerű százalékszámítás segítségével.

3.1. A mintaterület jellemzése

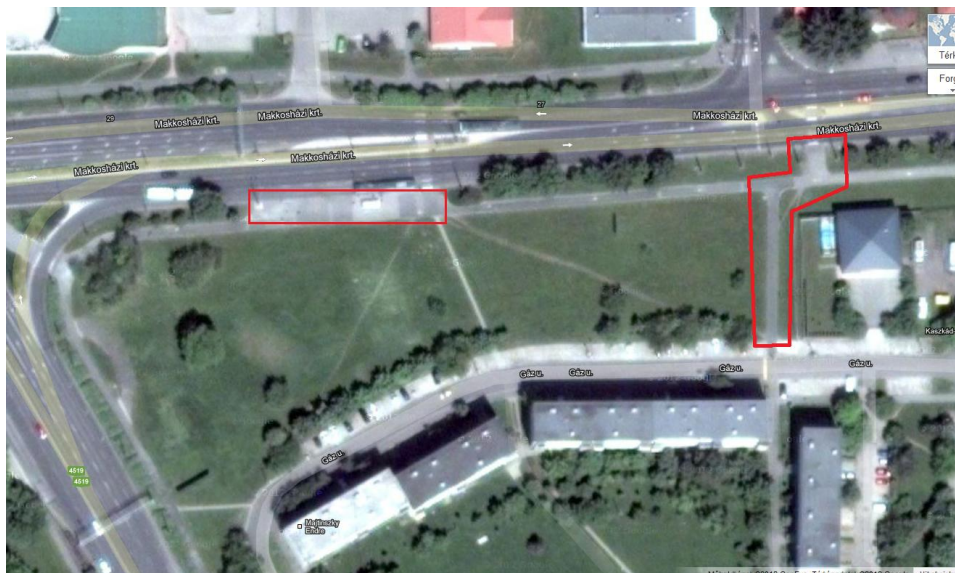
Projektünkben azért ez a terület jutott központi szerephez, mert szerettünk volna amellet állást foglalni, a lakótelepeken nagy szükség van a kitöltő jellegű zöldterületek minőségének a javítására, továbbfejlesztésére, úgy, hogy abba a helyi lakosságot is bevonjuk. A kiválasztott mintaterületünk Szegeden a Makkosházi körút- Csongrádi sugárút kereszteződésénél található egy nagy forgalmi csomópont által szegélyezve. Makkosháza városrész részben lakótelepes beépítésű, részben kertes házas (ezt a részt Fodorkertként is definiálják), a város északi részén található a Sándorfalva és Csongrád felé, valamint a Hódmezővásárhely felé vezető utak valamint a körtöltés és a Makkosházi körút közti területen. A lakótelepi részen a panelházak között nagyméretű füves területek vannak, melyeken leggyakrabban játszótér hoztak létre, azonban ezek kiépítettsége és parkosítása nem teljes. Közlekedés szempontjából remek lehetőségek nyílnak az ott élők számára, autóbusszbusz, trolibusz és 2012 óta villamossal is elérhető. A tér legfontosabb szerepe az átjárás biztosítása. Mivel ez egy igen forgalmas környék és rengeteg ember megfordul erre naponta, fontos ezzel a területtel foglalkoznunk.

A mintaterület az Északi városrész és Makkosháza határán, mindkét városrészhez szervesen kapcsolódik. Jelenleg kihasználatlan, ápolatlan, kitöltő jellegű zöldfelület. Csak időszakosan települ a térre a vidámpark, de ezen kívül semmilyen más funkcióval nem rendelkezik. A téren lévő néhány fa nem tudja ellensúlyozni a közlekedés szennyező hatásait, a por- és zajszennyezéstől sem védik meg az ott élőket.

2. ábra: A mintaterület (pirossal jelölve) és Makkosháza (szaggatott vonal). Forrás: Google Föld felvétele

A térképen piros sokszöggel jelöltük azt a területet, ami egyértelműen a legforgalmasabbnak bizonyultak a kérdőívezés során, az egyik egy buszmegálló, a másik pedig egy gyalogos-átkelőhely torkolata, ahol természetesen szintén nagy volt a gyalogosforgalom. A tér többi részén alig- alig láttunk embereket.

3. ábra: A mintaterület legforgalmasabb részei. Forrás: saját szerkesztés.

A környéken egyetlen területet rehabilitáltak eddig, az pedig a Vöröskereszt-tó (korábban Vér-tó) és környéke (2. ábra), mely a mintaterülettel srégen szemben található, a csomópont másik oldalán. Itt az elmúlt években létrehozták a magyarok dombját, több székely kaput is emeltek, valamint a Vöröskereszt-tó melletti dombon egy totemoszlopot is emeltek, melynek talapzatán a Szózatot és a Himnusz olvasható. Ez a terület jó példa lehet az összes lakótelepi kitöltő jellegű zöldfelületnek, melyek Szegeden hatalmas számban előfordulnak.

Áruházakból, bevásárlóközpontokból nagyon sok van a többi városrészhez mérten (Penny Market, Coop, Lidl, Dazzling Áruház, Burger King) de mint általános iskola és több óvoda is található a városrészben. A körzeti orvosi rendelő is Makkosháza központjában van. Tehát a városrész rendelkezik megfelelő központi funkciókkal, tapasztalataink alapján nincs hiány a szolgáltatás szektort illetően, szerepköre túlszorduló, több városrész lakói is látogatják az intézményeket.

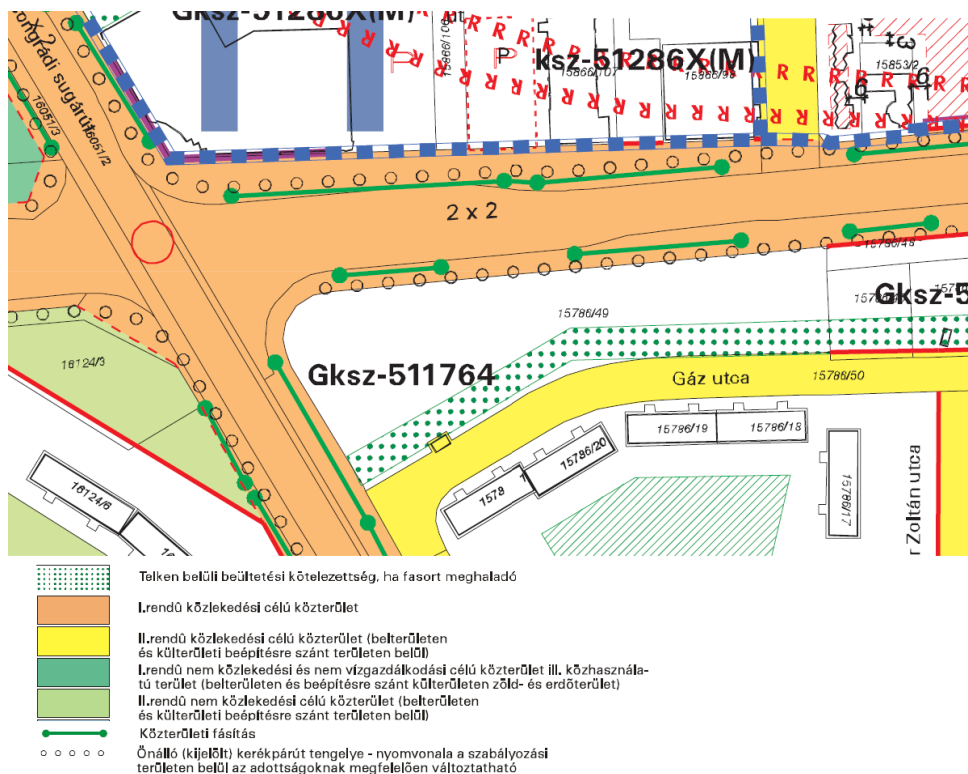
A sok előny mellett nagy hátrány, hogy a mintaterületünk jelenleg nem számít zöldterületnek, kereskedelmi-szolgáltató gazdasági zónaként és nem közpark zónaként van nyilvántartva (4. ábra), ezért sürgető, hogy megakadályozzuk beépítését. A város

bármikor megteheti és ezzel hatalmas zöldfelülettől fosztaná meg a várost és a környékbelieket.

2. ábra: A mintaterület funkcionális besorolása. (Barna: lakóterület, lila: kereskedelmi-szolgáltató gazdasági zóna, rózsaszín: kertes házas zóna, kék: közintézmények, zöld: közpark, zöldterület zóna) Forrás: Szeged Megye Jogú Város Építési Szabályzata

Az Építési Szabályzat is csupán egy vékony zöld sávot ír elő beépítés esetén, mely azonban nem elégítené ki a lakosok zöldterületi igényét (5. ábra).

3. ábra: Az Építési Szabályzat által meghatározott kötelező elvárások a mintaterülettel kapcsolatban. Forrás: Szeged Megye Jogú Város Építési Szabályzata

4. Fogalmi meghatározás és szakirodalmi áttekintés

4.1. Fogalmi keretek

A zöldterület fogalma sokszínű, és szakirodalmanként eltérő. Egyben azonban megegyeznek, hogy ezek a területek mindenképpen biológiailag aktívak, növényekkel időszakosan vagy tartósan fedettek (Perényi I. 1963, Radó D. 1983, Pro Verde 2006). A szakirodalmak azonban nem egyeznek abban, hogy ezek önfenntartóak (Meleg Z. – Solymos R. 2001), vagy csak részlegesen azok (Perényi I. 1963). Véleményünk szerint a kérdés a zöldfelületek társadalmi haszna szempontjából lényegtelen, így ebben a kérdésben nem kívánunk állást foglalni. A zöldterületeket jellemzi még, hogy közösségi célokra használhatók (Tóth Z. 1997). Utóbbi állítást kulcsfontosságúnak tartottuk az általunk megvizsgált zöldterületek lehatárolásakor, melyhez saját kritériumrendszert dolgoztunk ki.

Zöldterületnek tekintettünk minden olyan városi teret, melyek megfelelnek a következő szempontoknak.

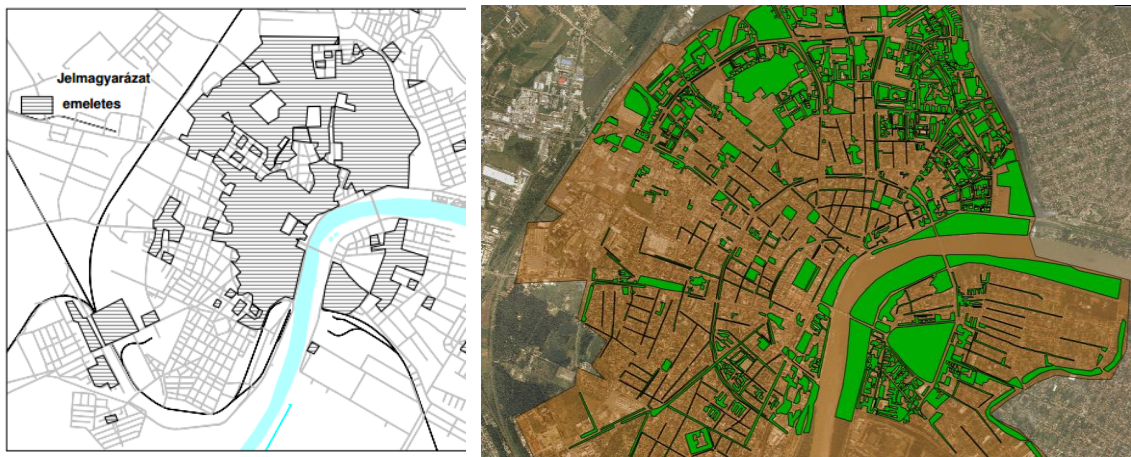
- Elsődleges kritériumunk az volt, hogy ezek a zöldfelületek mindenki számára elérhetőek legyenek, melynek előnyeit (és hátrányait is) így mindenki élvezheti.
- Egyes elkerített területeket is figyelembe vettünk, amennyiben azok akadálytalanul elérhetőek voltak és betöltötték a zöldterületi szerepüket.
- Fontos volt, hogy a terület rekreációs- vagy ökológiai célokat szolgáljon.
- Természetes formájában meghagyott zöldterületeket, melyek szerves részét képezik a városnak - mint pl. Tisza ártere Szegeden is - belevettük a vizsgálatba.
- Azt a területet is vizsgálat alá vettük, mely bár biológiailag kevésbé aktív, de társadalmi, rekreációs szerepét valamilyen mértékben betölti. Többek között a mintaterület is ilyen – mint az összes többi kitöltő jellegű zöldterület.
- Illetve azokat, melyeknek fejlesztésre lehetőség van, így rekreációs szerepe növelhető.

Nem vizsgáltuk a közösségtől elzárt területeket (pl. magánkertek), a város külterületén és belterületén fekvő minimálisan kihasznált ipari területeket, a külterületeket, a város nem központi belterületeit (pl.: Kiskundorozsma vagy Gyálarét)

A város zöldterületi indexének kiszámításához szükség volt a sűrűn beépített terület definiálására. Ide soroltuk a város azon területeit, melyek ténylegesen sűrűn beépítettek,

vagyis kettő vagy több emeletes házakkal jellemezhetőek, tehát belvárosias (ezek empíria alapján könnyen megállapíthatók) és lakótelepes karakterűek.

Több munka is foglalkozik Szeged településmorfológiájával (Mészáros R. 1994, Csapó T. 2005, 2007a, 2007b), mely alapul szolgált a lehatároláshoz. Hogy a város területe ne legyen „lyukacsos”, ezért egyes polgári házas, alacsony beépítésű, kertvárosias területeket is figyelembe vettünk, mint például Rózsa utca, Tavasz utca környéke, vagy a már említett Fodorkert (6 ábra).

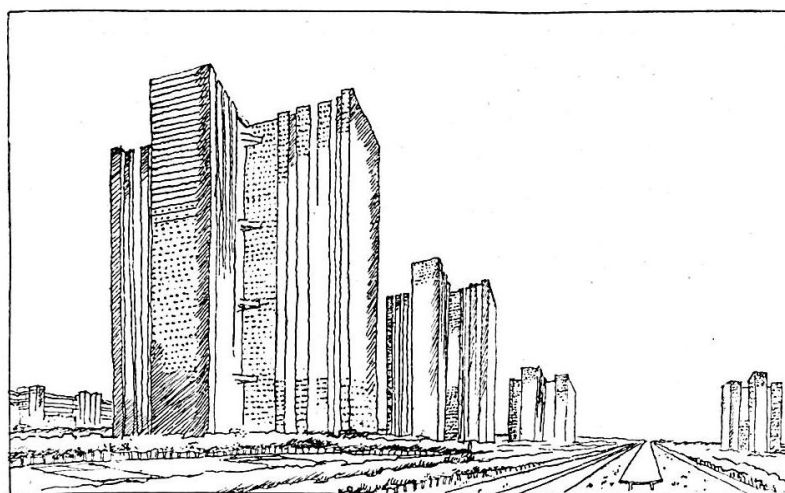

4. ábra: Csapó T. által lehatárolt emeletes beépítésű, és az általunk lehatárolt sűrű beépítésű terület. Forrás: Csapó T. 2007b

4.2. A zöldterületek típusai

Általában a városokban lévő zöldterületeket azok környezetvédelmi vagy ökológiai funkcióival indokoljuk, és kevesebbszer kerül említésre az adott terület gazdasági vagy társadalmi funkciója, pedig ugyanannyira fontos szerepet töltenek be életünkben. A városi zöldfelületeknek számos típusát találhatjuk meg a településeken. A város zöldfelületi rendszere különböző tulajdonú, használatú és más funkciójú növényzettel borított felületek összességéből tevődik össze. A biológiai aktivitás szervezi őket rendszerré. A város zöldfelületi rendszerének egyik típusát a városi szabadterek (1), alkotják, amelyek olyan külső városi terek, melyek nem beépítettek, ám emberi használatra alkalmasak, Szegeden például Sziksóstót említhetjük példaként. Ilyenek lehetnek még a kastélykertekből létesített, városkörnyéki közparkok (Pro Verde 2006, Radó D. 1983), mint például Schönbrunn Bécsben, vagy a Festetics-kastély Keszthelyen, de ide sorolhatók a közparkok, közkertek, magánkertek, parkerdők és a vízparti területek is. A célszerűen kialakított közparkok (2) és közkertek alkotják a zöldfelületi rendszer alapvető alkotóelemeit, melyeknek funkciója a pihenés, rekreáció,

környezetminőség-javítás. Döntő részben növényzettel fedettek, és létrehozásuk célja a funkció megteremtése, illetve egyfajta „kültúrpark” létrehozása. Például Szegeden, a Széchenyi tér. A közterek általában burkolt felületek, amelyek tartózkodásra, közlekedésre, közösségi életre alkalmasak, ezek lehetnek városi terek, sétálóutcák – Szeged, Kárász utca – egyéb közterületi utak, utcák, addig a közparkok nem feltétlenül burkoltak, és bennük nagy a zöldterület aránya. A harmadik típust az intézménykertek (3) alkotják, melyek általában korlátozott közhasználatra szántak, és megkülönböztethetünk nagy zöldfelülettel rendelkező intézménykerteket, mint pl. arborétumok vagy strandfürdők, és a nem olyan jelentős mértékű zöldfelülettel rendelkezőket is pl. templomkertek. A negyedik típusba a magánkertek sorolhatók (4), melyek nagy része magáncélra épült. Mindegyik egy épülethez kapcsolódik, mely a tulajdonos vagy az ott élők számára nyújthat kikapcsolódási lehetőséget. Többnyire zöldfelülettel gazdagon ellátottak. A természet közeli területek (5) adják az ötödik típust. Ezek funkciója leginkább a környezetvédelem, de pl. a parkerdők fontos rekreációs céllal is bírnak. A természet közeli területek csoportjába sorolhatjuk a vízfelületeket, melyek szintén részei lehetnek a városi zöldterületi rendszernek, hiszen jelentős kondicionáló hatásúak lehetnek és rekreációs célokat is betöltenek. Külön csoportban kell tárgyalnunk a mezőgazdasági területeket (6), melyek az időszakosan vagy állandóan növényzettel való borítottságuk miatt a városi zöldfelületi rendszer elemét képezik. Megfelelő elhelyezkedés esetén kedvező hatást gyakorolhat a kondicionáló hatása révén a városra. A hetedik csoportot a zöldfolyosók (7) alkotják. Ezek főként folyóvíz mentén található, lineárisan elhelyezkedő elemek, melyek nagymértékű zöldfelülettel rendelkeznek. Legfőbb funkciójuk, hogy kapcsolatot teremtenek az ökológiai- és a társadalmi funkciók között (Pro Verde 2006). Az utolsó típust a lakótelepi zöldfelületek alkotják (8). Ezek megszületése hazánkban a szocializmus lakásépítési programjával köthető össze, mely az 1950-es évektől kezdve az 1970-es évekbeli csúcspontig több százezer lakást hozott létre, addig nem épített speciális formában. Az elképzelés a Tony Garnier és a Le Corbusier-féle funkcionális város ötletét vette alapul, mely szerint a városi funkciókat el kell különíteni, és a lakóterületeken belül a házakat a lehető legmagasabbra kell építeni, így az épületek között felszabaduló helyet az emberek kikapcsolódásra használhatnak (7. ábra) (Kovács Z. 2007).

LE CORBUSIER, 1923. A CITY OF TOWERS

The towers are placed amidst gardens and playing-fields. The main arteries, with their motor-tracks built over them, allow of easy, or rapid, or very rapid circulation of traffic.

5. ábra: A Le Corbusier-féle "Torony város". A kép alatti szöveg: „A toronyházak kertek és játékterek között vannak, melyeket közlekedési artériák kötnek össze, melyen a forgalom gyors és könnyű áramlása lehetséges.” Forrás: <http://wildrocketsledgeride.com>

A városi zöldtereket azonban nem csak funkcionális jellemzőjük, de morfológiájuk, alakjuk alapján is csoportosíthatjuk, mely sokkal egyszerűbb és átláthatóbb. Három típust különítettünk el, mely ötvözi az előzőleg említett 8 kategóriát (8. ábra).

- A. Vonalas elrendezésű zöldterületek, zöldfelületek. Közös jellemzőjük, hogy hosszanti elnyúlt alakjuk van, főként egy-egy út menti fasort illetve cserje, valamint gyepsávot jelentenek. Kiterjedésük maximum 1,5-2 méter.
- B. Parkos elrendezésű zöldterületek. Ezek főként a történelmi belvárosra jellemző, jól komponált, tervezett és rendben tartott, négyzetes vagy téglalap alakú terek. Méretük igen változó.
- C. Kitöltő jellegű, diffúz, áramló terek. Ezek főként a lakótelepek közti nagy zöldterületeket jelentik, melyek minőségben és infrastrukturális ellátottságban is nagyon eltérőek lehetnek.

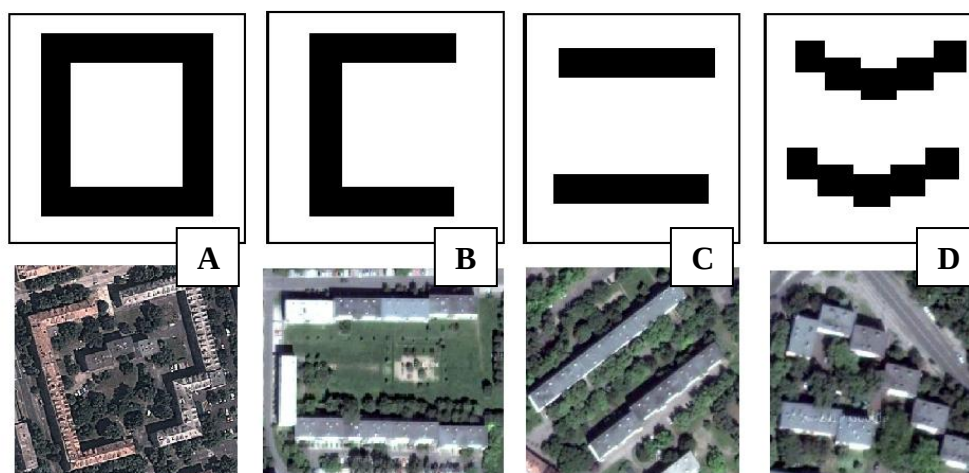
6. ábra: A kitöltő jellegű (A - Tatabánya), a parkos elrendezésű (B - Pécs) és a vonalas (C - Eger) zöldterületek. Forrás: saját szerkesztés.

A városi közterek és a zöldterületek általában a közösségi csomópontok, a városi közösségi élet legfőbb színterei. Azonban nem mindegyik sorolható be alaktanilag, nem pontosan lehatárolhatóak. Az ilyen tereket köztes tereknek is nevezhetjük. (Meggyesi T. 2009) Emellett megkülönböztetünk „áramló tereket” és „diffúz tereket”. Az áramló tér lényege, hogy az egyes épületeket szabadon helyezték el a térben, úgy alakították őket ki, például nagy üvegfelületekkel, hogy a „belső és a külső tér” közti határ elmosódik (Meggyesi T. 2009). Ez a módszer „felszabadította” a városi tereket, azonban a sok „maradék helyet” gyakran parkolók foglalták el, és bizonytalan jellegű, sehova sem tartozó közterületek alakultak ki. Véleményünk szerint a vizsgált mintaterületünk is ebbe a csapdába esett. Diffúz tér esetében az épülettömbök a térben szintén szabadon helyezkednek el, a tér köztük van jelen. Ebben az esetben a tér a zavartalan természetet, a folytonosságot mutatja. Erdők, gyepterületek, vagy vízfelületek is alkothatják. Az ilyen jellegű tér közelebb áll a természethez, facsoportokkal, növényekkel borítják az „átfolyó, áramló” tereket (Meggyesi T. 2009). Le Corbusier is ilyen kialakítást álmodott meg a városokba.

A kitöltő jellegű terek a fentiek alapján további csoportra bonthatók, a beépítés, az épületek, épületegyüttesek egymáshoz viszonyított helyzete alapján. A 20. században korábban nem jellemző építészeti áramlatok láttak napvilágot, melyek a telkek beépítését alapvetően megváltoztatták. A szocializmusban megindult a telektömbök feltárása, a racionálisabb kihasználás érdekében, illetve új, nagyméretű lakótelepek

épültek, melyek elrendezése meghatározta a kialakuló köztereket, közparkokat. Mintaterületünk esetében a kitöltő jellegű terekre vonatkozó jellemzőket szükséges elemezni.

A lakótelepek megépülésével a hagyományos értelemben vett telkek, vagyis a ház és a hozzá tartozó kert, vagy a kerítéssel lezárt kiskert megszűnt. Kezdetben olyan keretes beépítésű lakótelepek jöttek létre, melyekben a tömbbelső egésze udvart alkot (9. ábra) (A-B). Később, a keretes beépítés egyik oldalát nyitva hagyták, így a két térféleség „átfolyt” egymásba. 1950 és 1955 közt Magyarországon is épült számos valódi szocreál lakótelep pl. Dunaújvárosban, Tatabányán, Kazincbarcikán (Szegeden kevés ilyen lakótelep található, a már említett mellőzöttség miatt) (Csapó T. 2007b). Később, az 1970-es években elhagyják a tömbök végének beépítését, így létrejön a sávházas beépítés (B), mely azonban inkább kreál kevésbé belsőseges, mindinkább áramló tereket, melynek egyre nagyobb része lesz parkoló, vagy központi funkciót ellátó intézményi tér. Idővel azonban megjelennek olyan hullámos, lépcsős elrendezések, melyek mégis kisebb belső terek kialakulását eredményezik (D).

7. ábra: A lakótelepek beépítési formái. Forrás: saját szerkesztés

Az 1980-as évektől a panel lakótelepek negyedik generációjának építésével visszatérnek a keretes, vagy részlegesen keretes beépítéshez. Az egyének számára szükséges a biztonságos, belső, diffúz tér, mely emberléptékűbbé teszi ezeket a hatalmas lakótelepeket (Meggyesi T. 2011).

A modern lakóparkok kialakításakor is ügyelnek a diffúz terek létrehozására, ezzel megőrizve a környezet harmóniáját és az oda költözők hangulatát pl.: Franciahány

lakópark, Szeged (10. ábra). Szerencsére a legtöbb magyarországi lakótelep is diffúz terek közt helyezkedik el, kiépítésükkor, mint kis szigeteket, hozták létre őket a természeti környezetben, mely jó esetben fás borítottságú.

8. ábra: A Franciahögy-lakópark tervezői diffúz terek létrehozására törekedtek. Forrás: Google Föld

A kiválasztott mintaterületünk is egy diffúz tér határán fekszik, a területet magát pedig áramló térként definiáljuk, mely jellegtelenné formálódott a lakótelep kialakítása során.

4.3. A zöldterületek funkciói

A város zöldfelületi rendszere különböző funkciókkal rendelkezik. Ezek a területek a város indikátorai is, mellyel lemérhetjük a város és környezetének állapotát (Pro Verde 2006). A városi zöldfelületek kiépítésében alapvető kritérium, hogy a zöldfelületek egyenletesen elosztva helyezkedjenek el a város területén. Nem elhanyagolható az sem, hogy ezek a zöldterületek mindenképpen egy összefüggő rendszert alkossanak a városban.

A városi közparkok egyik legfontosabb szerepe, hogy fellazítják a város szerkezetét, szabadtéri pihenésre teret biztosítanak, a lakosság gyülekezési- és művelődési helyéül szolgál és kulturális műemlékek, szobrok számára helyet ad, ezek adják a városkép dekoratív elemeit. Az egyes szakirodalmak eltérő számú funkciót tartanak számon (Tóth Z. 1997 szerint három), mi a zöldfelületek négy alapvető funkcióját különíthetünk el Pro Verde tanulmány szerint (2006):

1. városökológiai funkciók: a legfontosabbak ezek közül, a klímára való kedvező hatás, a rezgéscsillapítás, a hőháztartás módosítása, levegőtisztítás és a lakosság lelki regenerálódása
2. társadalmi funkciók: ide soroljuk a rekreációs funkciót, a szabadtéri kulturális- valamint oktatási- és nevelési funkciót.
3. esztétikai- és városszerkezeti funkciók: a zöldfelület városképét javító, gazdagító funkciók, például összekötő vagy elválasztó jellegű beépítések
4. gazdasági funkciók: ide sorolható az ingatlanértékre gyakorolt hatás, az idegenforgalmi vonzerő. Ezt a területen keletkező javak szolgáltatják, melyek felderítése társadalmi-gazdasági haszonnal jár.

Városökológia funkciója az egyik legjelentősebb, hiszen a helyi klímára és levegőminőségre kedvező hatással van. A városi növényzetnek hőmérsékletbefolyásoló és kiegyenlítő szerepe van. A talajélet és a talaj vízháztartását nagymértékben javítja. A sugárzási viszonyokat és a hőháztartási módosítja, növeli a páratartalmat, tisztítja a levegőt, valamint rezgést csillapít és csökkenti a zajártalom okozta kellemetlenségeket.

„Strassburger és Walter nyugatnémet kutatók megvizsgálták egy 100 éves bükk élettevékenységét...
... A kutatók szerint a fa egy év alatt 200kg oxigént termelt a vegetációs időszak folyamán. Ez a mennyiség több mint egy felnőtt ember évi szükséglete. Köbméterszámításaimból kiindulva, a valamivel hosszabb magyarországi vegetációs időt is figyelembe véve egy 80 éves fa, képes megtermelni egy ember évi oxigén szükségletét (Radó D. 1983).”

A városi fák ott fejtik ki hatásukat ahol a legnagyobb szükségünk van rá, ezért is annyira fontosak például a környezetvédelemben.

De nem csak az oxigéntermelés a fő funkciója a zöldterületeknek, de a porszennyezés - mely igen káros az emberi szervezetre - is enyhíthető.

„A fák lombtömege óriási jelentőségű a por megkötésében. Lamp adata szerint a keletkező pormennyiség 70%-át a fák lekötik (Radó D. 1983).”

A növények befolyásolják a napsütést és a sugárzási viszonyokat, légáramlatokat.

„A fák alatt a hőmérséklet jelentősen alacsonyabb, mint a mellette akár néhány méterre lévő más területeké (Radó D. 1983).”

A napsugarak körülbelül 10%-át a falevelek visszaverik, a sugárzott energia körülbelül 70%-át a levelek elnyelik, így ennek az energiának a segítségével párologtatnak, ezzel kellemesebb klímát teremtve környezetükben.

Napjainkig a zajártalom nagyon megnövekedett, mely élettani és idegi problémákat okozhat. Számos kutatást végeztek a fák zajcsökkentő hatásáról. Meglepő eredmény, hogy a növények zajcsökkentő hatása nagyobb volt, mint egy téglából rakott falé.

„A fák és a cserjék leveleit a szél állandóan mozgatja, azok összeverődnek és a szél sebességétől függően gyengébb vagy erősebb, de egyenletes zajszint keletkezik (Radó D. 1983).”

Ez a természetes zaj megnyugtató az embert.

Kevésbé ismert, hogy a fák gyökérzete is kedvező hatással van az életünkre. A mechanikai rázkódások és rezgések elleni védelem egész évben jelen van.

„A házak előtt álló fák földszája, a tömör útburkolatot megszakítva, meggátolja, hogy a rázkódások és rezgések a házakra továbbterjedjenek (Radó D. 1983).”

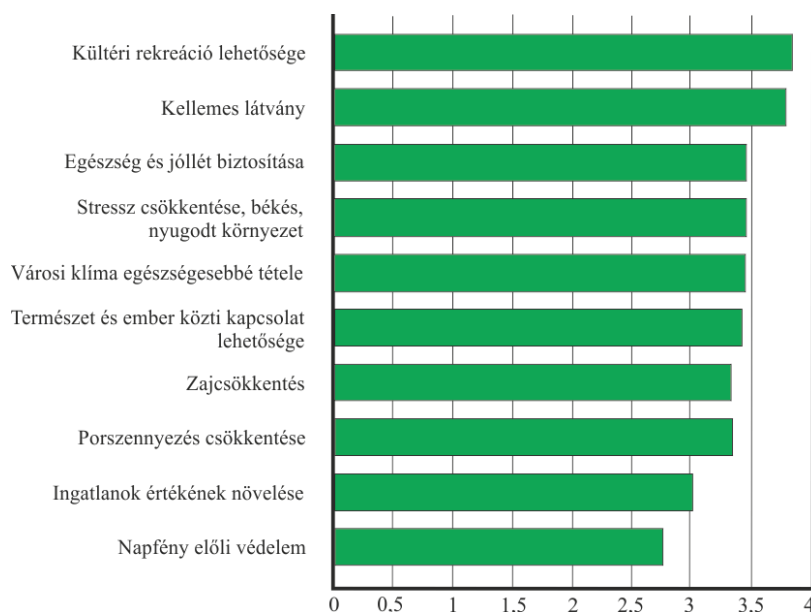
Azonban a zöldterületek társadalmi funkciója sem elhanyagolható. Nagy szerepe van a rekreációban, pihenésben. Beszélhetünk passzív pihenésről (pl.: piknik, napozás, ücsörgés), ekkor a zöld stressz oldó ereje van ránk nagy hatással. Aktív pihenés lehet kutyasétáltatás, kocogás, extrém utcai sport, stb. Kulturális szórakozást is biztosítja (pl.: utcazene, előadások, vásárok). Agora funkciója is meghatározó, hiszen szabadtéri felvonulásoknak, tüntetéseknek, ünnepi megemlékezéseknek, koszorúzásoknak, sporteseményeknek helyet biztosít, valamint fontos találkozási helynek számít. Nevelésben nagyon fontos szerepet töltenek be a növényes kertek, állat- és növénykertek, arborétumok. Szakrális funkciója is jelentős, mert vallási események, temetkezések folyhatnak ezeken a területeken, valamint fontos szimbólumai is lehetnek a vallásnak. A szabadtéri területvédő és határoló funkciója is jelentős, csak úgy, mint az életminőség-javító szerepe. (Pro Verde 2006)

A városszerkezeti és esztétikai funkciók közé tartozik a zöldfelületi területeket tagoló, elválasztó és összekötő szerepe. A társadalom természeti szépség iránti igényét látja el és fontos szerepet töltenek be különböző funkciójú területek között.

Végül a gazdasági funkciója sem elhanyagolható, mert a területen keletkező javak társadalmi és gazdasági hasznokkal járnak. Jelentős az ingatlanértéket befolyásoló szerepe (pl.: lakópark, lakókert). A környezet minőségének javító hatásai kiváltják a költséges környezetvédelmi műszaki megoldásokat, fenntartási költség alacsonyabb.

Regenerálódási képessége nagyobb, mint a beépített területeké, így kevésbé költséges a fenntartásuk (Pro Verde 2006). Azonban más szakirodalomból megtudtuk, hogy a 21. század városi zöldterületei sokkal érzékenyebbek, és ezért, nagyobb odafigyelést és több karbantartást igényelnek (Perényi I. 1963). Területhasználat utáni bevételek is jelentősek (reklámok, rendezvények, parkolás, piaci helybiztosítás, sportesemények, forgatási helyszínek). Mindemellett a jól karbantartott, ápolt közparkok, zöldterületek növelhetik az ingatlanok értékét. Erről számol be több tanulmány is (Bolizer, B – Netusil, N. R. 2000, Do, A. Q. – Grudnitski, G. 1995). Az Egyesült Államok Oregon államában akár 10 ezer dolláros eltérés is lehet az ingatlanárak között, annak függvényében, hogy van-e a közelben zöldterület, vagy éppen golfpálya, vagy sem (Bolizer, B – Netusil, N. R. 2000).

A következő grafikon (11. ábra) egy finn kutatás eredményeit mutatja be (Tyrväinen, L. et al 2007), mely a megkérdezettek véleményét tükrözi arról, hogy a zöldterület egyes hatásai mennyiben érintik a lakosságot. A felmérés eredményeit 5 pontos skálán mutatták be, ahol a legfontosabb, legnagyobb hatású 5 pontot, míg a legalacsonyabb 1 pontot ért.

9. ábra: A zöldterület funkcióinak fontossága egy finn felmérés alapján. Forrás: Tyrväinen, L. 2007 alapján saját szerkesztés

5. Szeged zöldterületi ellátottsága

A sikeres korábbi pályázatok folytatásaként, az OTDK keretein belül elkészítettük Szeged zöldterületi térképét. Szeged Magyarország harmadik legnépesebb városa, Csongrád megye megyeszékhelye és egyben a dél-alföldi régió központja, ezért nagyon fontos szerepet tölt be a megye és az ország déli településeinek életében. Fontos kulturális, sport és turisztikai központ, ezért van hatalmas szerepük a zöldfelületek jelenlétének a városban.

Az eddig vizsgált városok településszerkezetétől eltér Szeged szerkezete, mely sugaras-gyűrűs. Ezt a formát az 1879-es szegedi nagy árvíz után alakították ki Lechner Lajos tervei alapján. Tervezett várossról van szó, mely modern szemléletben épült, sok zöldterülettel, széles utakkal (12. ábra).

10. ábra: Szeged városképe az újjáépítés után (1907). Forrás: sulinet.hu - Szeged története

A város központja sűrűn beépített, bérházas öv, a Tisza Lajos körúton belül található (13. ábra) (G). Az egyik legzöldebb terület, így a város magja, a város főterének számító Széchenyi térrel (A), a nagy kiterjedésű Stefániával, a Vár és a Móra Ferenc múzeum területével (B), a Roosevelttérrel (C), Aradi vértanúk terével. Itt található a Dugonics tér (D), a rakpart melletti Korányi fasor (E), a Szegedi Fogadalmi Templom körüli kerttel (F), a klinikák kertjeivel és a belvárost határoló Tisza Lajos körúttal, mely

fásított. Ezek mellett a zöld terek mellett, rengeteg sétáló utca és beépített tér található a város szívében, de ezeket nem számítottuk bele a végső arányt adó számba, mivel nem biológiailag aktív felületek.

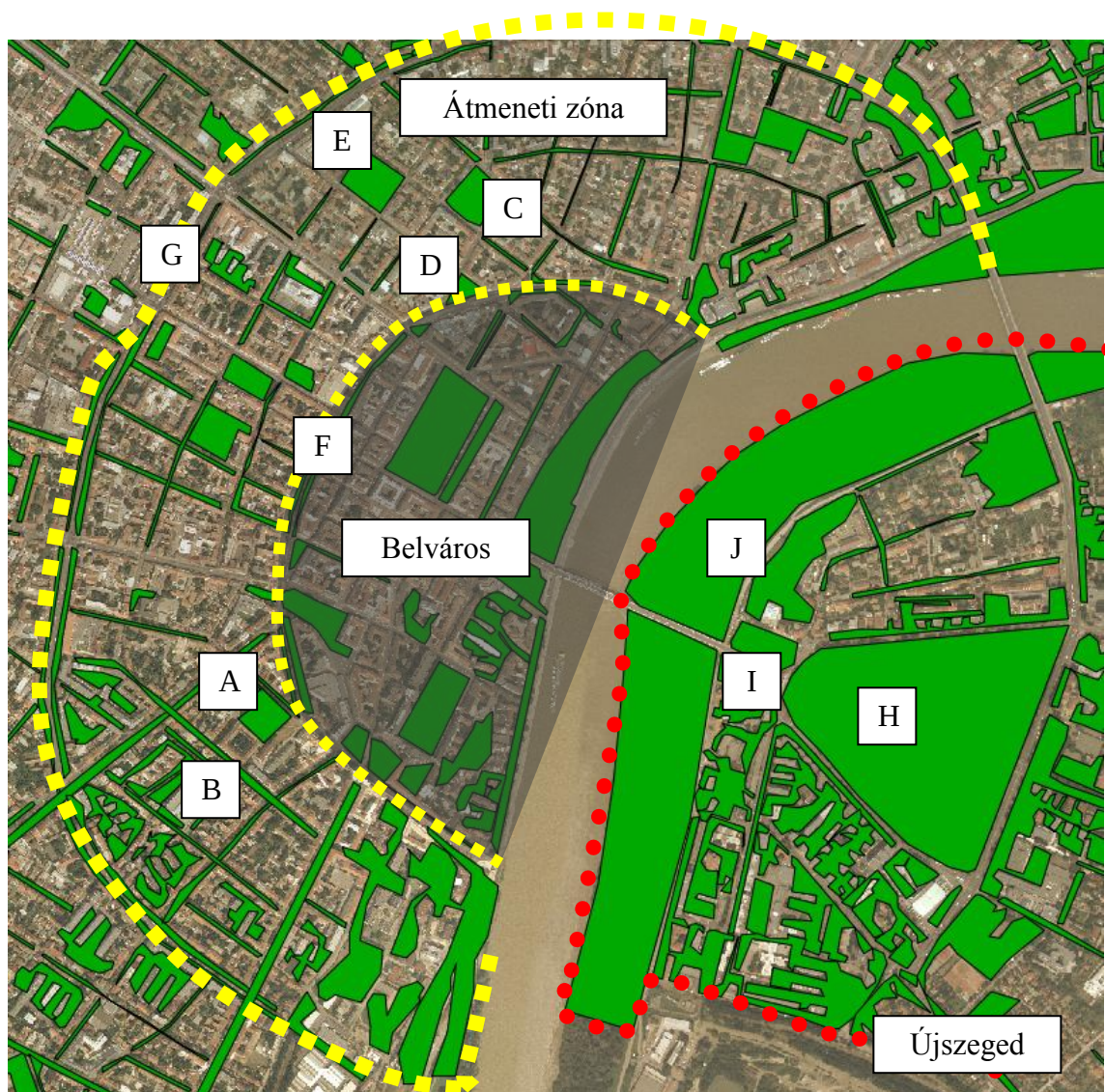

11. ábra: Szeged belvárosának zöldterületei. Forrás: saját szerkesztés

A Tisza Lajos körút (F) és a Nagykörút (G) közti területen, úgynevezett átmeneti zónában szintén a parkos elrendezésű területek és a vonalas zöldterületek dominálnak. Többek között itt található a Honvéd tér (A), az Ady Endre tér (B), a Szent István tér (C), a Kálvin tér (D) és a Lechner tér (E), ezek azonban nem olyan nagy kiterjedésűek, mint a város központjában találhatók és talán minőségük sem előzi meg azokat.

Újszeged szerves részét képezi a városnak, bár korábban különálló volt. Újszeged középső részén található Szeged legnagyobb összefüggő zöldfelülete a Liget (H). Ez a zöldfelület, olyannyira nagyméretű, hogy egyszerre több funkciót is képes ellátni. Sport, kulturális, rekreációs és szakrális övezetet is találhatunk benne (Torontál téri templom (I)). Sajnos egyes részei eléggé elhanyagoltak, emberi használatra nem igen alkalmasak. Új-Szegeden található az üdülők, uszodák és az Aquapolisz (J) is, melyek rekreáció,

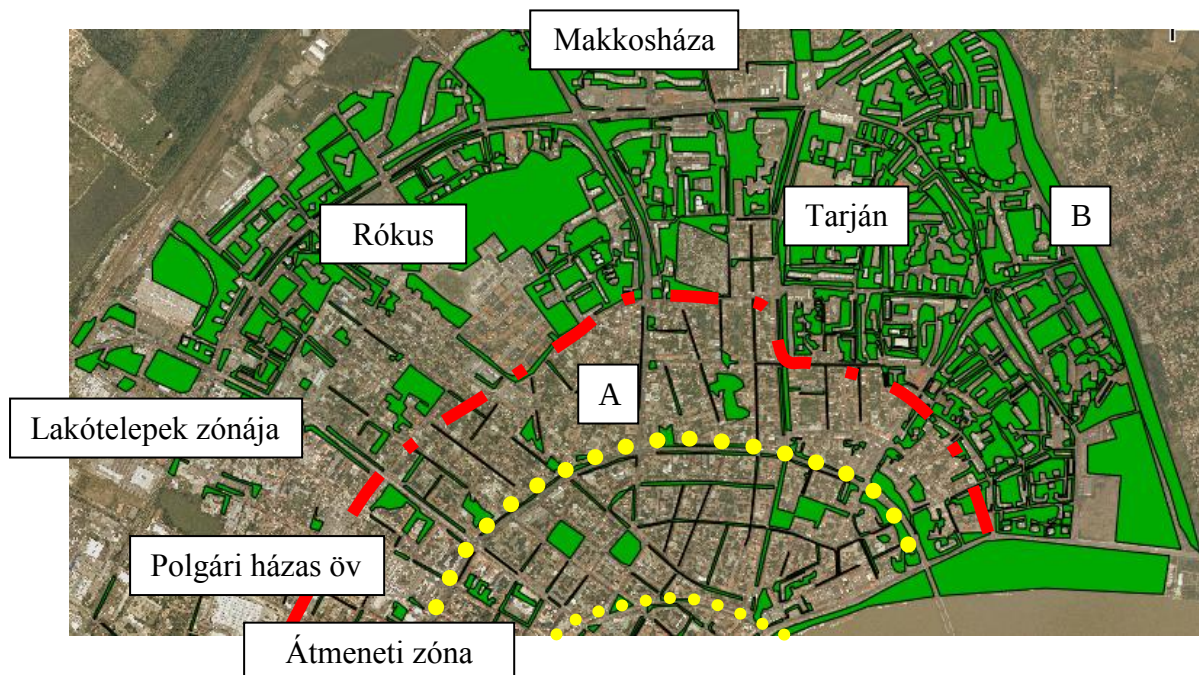
sport és pihenés céljából létesültek. Számos lakos és turista megfordul ezekben a létesítményekben melyeket szintén figyelembe vettünk a számításnál. Újszeged többi része laktelepes jellegű, így az itteni zöldterületek kitöltő jellegűek. A lakóterület döntő többségében kertes házak alkotják, a magánkertek és a vonalas elrendezésű zöldterületek dominálnak.

12. ábra: Az átmeneti zóna és Újszeged zöldterületi ellátottsága. Forrás: saját szerkesztés

A nagykörút és a külső körút között elhelyezkedő terület bizonyult zöldterülettel legkevésbé ellátottnak (A) (14. ábra). Ezen a helyen, szinte csak vonalas elrendezésű zöldfelületekkel találkoztunk, amelyek egy sor fát, esetleg cserje sort, vagyis sövényt foglalnak magukba. Ezen kívül magánkerteket, udvarokat találhatunk ezen a területen, melyeket szintén nem vettük figyelembe, mivel nem számítanak közterületnek és ez által társadalmi funkciót nem igazán töltenek be.

Szeged lakótelepei a város északi, észak-keleti részén találhatók, illetve Újszegeden. Ezek a területek bizonyultak a legzöldebbeknek, Szeged esetében is. Így a korábbi tapasztalatok itt is igazolódtak. Azonban annak ellenére, hogy nagy kiterjedésű zöldterület áll a város rendelkezésére, ezt sajnos rendszerint nem tudja kihasználni. Ezek a lakótelepi felületek minőségileg alulmaradnak a város többi zöldfelületeivel szemben, ezért csak kisebb mértékben tudják ellátni szerepüket. Felszereltségük sokkal hiányosabb, mint a belvárosban található parkoké, tereké. Növényzet általában összefüggő pázsit, néhány fa és cserje. Gondozásukkal minden rendben van, mivel rendszeresen nyírják a pázsitot, ezért a lakók teljesen meg vannak elégedve ezekkel a felületekkel, de sajnos nem veszik figyelembe, hogy a városi környezetben több szükségeltetik, mint egyszerű kitöltő jellegű gyep. Az általunk választott mintaterület is egy ilyen elhanyagolt lakótelepi zöldfelület. A lakótelepek zöldterületében fontos szerepet játszik egy, a város újjáépítéséhez kapcsolódó mesterséges objektum, a körtöltés, mely számos futónak, kutyasétáltatónak kínál edzési, kikapcsolódási lehetőséget, így bár, város a „sűrűn beépített” területeinek határát jelenti, mégis számításba vettük (B) (15. ábra).

13. ábra: A Nagykörút és a külső körút közti eltérő karakter, valamint a lakótelepi zöldterület ellátottság. Forrás: saját szerkesztés

További, a külső körúton kívül eső területeken szintén hiányosan felszereltek a zöldfelületek, ahol főként a vonalas típusú zöldek jellemzőek, köszönhető ez a sok lakóháznak, melyek magánkertekkel rendelkeznek, így nincs nagyobb szükség közösségi parkra. Ebben a térségben a lakók saját kertjeiket használják pihenésre, rekreációra, nem veszik igénybe a közösségi területeket. A legnagyobb zöldfelülettel a lakótelepek mellett a Tisza part menti részek rendelkeznek, melyek azonban kevésbé használtak, de ökológiai, gazdasági és kis mértékben társadalmi szerepet is betöltenek, ezért vehettük bele a számításunkba.

A zöldterület vizsgálatok eredményeként elmondható, hogy Szeged zöldterületekkel jól ellátott város. Négy fő zöldterületi karaktert lehet elkülöníteni. Az első a belváros, a Kiskörúton belül, mely parkos és vonalas zöldfelületekkel rendelkezik. Ezek jól karbantartottak, ápoltak, funkciójukat betöltik. A második a belváros külső zónája, mondhatni átmeneti öv, mely a Kiskörút és a Nagykörút között helyezkedik el. Itt lényegesen kevesebb a zöldterület, azonban még itt is a parkos-vonalas felületek dominálnak. Ezt követi a Nagykörút és a külső körút közti terület, mely éles választóvonallal jellemezhető (A). (15. ábra) Míg a Nagykörúthoz közelebb eső rész zöldterületben szegény, inkább csak vonalas felületek jellemzők, polgári házas beépítés figyelhető meg, addig a külső körúthoz közelebbi rész már lakótelepi beépítésű, így zöldterülettel jól ellátott.

Meghatároztuk a sűrűn beépített területek és a zöldterületek arányát Szeged esetében is. Az érték 26,25% lett, mely igen kedvezőnek mondható. A korábban vizsgált városok közül is ez bizonyul a legzöldebb városnak. A korábbi eredményeket, és a szegedi értéket a 1. táblázat mutatja.

1. táblázat: A vizsgált városok zöldterületi indexe. Forrás: saját számítás

Település	Zöldterület	Beépített terület
Tatabánya	24,29%	75,71%
Pécs	16,54%	83,46%
Eger	21%	79%
Szeged	26,25%	73,75%

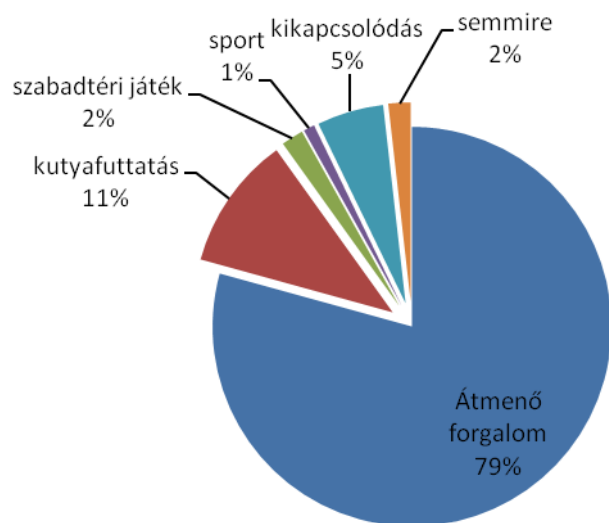
6. A kérdőívezés eredményei

A kérdőívezés közben több következtetést is levonhattunk a terület funkciójával kapcsolatban. Elsőként elmondható, hogy nagyon forgalmas területről van szó, de azoknak az embereknek a száma, akik ténylegesen használták a teret ott tartózkodásunk alatt, nagyon alacsony volt. A kutyák futtatásán kívül semmi másra nem használta senki, konkrétan a téren átmenő forgalom is nagyon csekély, csak a mellette elhelyezkedő betonutak kihasználtsága magas. A megkérdezettek közül nagyon sokan mentek- vagy éppen jöttek a bevásárlásból, a szemközt elhelyezkedő három áruház bizonyult a legnagyobb vonzástényezőnek. Fontos lehet a további fejlesztések szempontjából, hogy rengetegen használtak biciklit. Akár ha csak ezt vennénk figyelembe, már akkor is számtalan ötlet jöhetne szóba a területújítást illetően.

Összesen száz embert kérdeztünk meg, ebből 51 volt férfi és 49 nő. 14-en 18 éven aluliak, a 18-29 éves korosztályba 15 fiatal tartozott, a 30-39 éves korosztályban 13 ember adott választ. 40-49 évesből és 50-59 évesből szintén 18-18 válaszadó került ki. 20 ember volt 60 év feletti és ketten nem adtak választ az életkorukra a megkérdezettek közül. A felmérés korszerkezet alapján nagyjából tükrözi alakosság kor szerinti megoszlását.

Száz válaszadóból 68-an mondták azt, hogy ott laknak a környéken. Akik a város más részein laknak és kevesebbszer veszik igénybe a területet, kevésbé voltak megelégedve a tér jelenlegi állapotával, ide egyedül bevásárlás céljából érkeznek, de akkor sem szívesen. Azok a személyek, akiknek a tér környékén van a lakhelyük már máshogy vélekedtek. A legtöbben azt állították, hogy azért szeretik a környéket, mert minden közel van és könnyen elérhető. Többen hivatkoztak lakókörnyezet csendességére és biztonságosságára is. Sok idős megkérdezett azt vallotta, hogy azért kedvelik a környéket, mert már régóta itt él. Sok olyan személlyel találkoztunk, akik már harminc, sőt negyven éve ezen a környéken élnek. Ők nem is tudják elképzelni, hogy máshol éljenek és nem igazán változtatnának semmin. Az ott élők 80%-a kedveli lakókörnyezetét, aki pedig nem helyi lakos azok közül a legtöbben nem kedvelik. A kérdésre adott válaszok előfordulhat, hogy nem csupán az általunk vizsgált mintaterületre, hanem az egész környékre, mint Makkosházára, vagy Északi városrészre vonatkoznak.

A tér használatának gyakoriságára utaló kérdésből a következő kördiagramot tudtuk elkészíteni, mely jól szemlélteti a tér aktuális kihasználtságát (16. ábra).

14. ábra: A válaszadók térhasználati céljai. Forrás: kérdőíves felmérés.

Látható, hogy a legtöbben csupán átmenő forgalomra használják a mintaterületet, a többi százalékos kimutatás nagyon kevésnek bizonyul. Ebből is könnyedén megállapítható a jelenlegi tér kihasználatlansága és funkcióinak hiánya.

A megkérdezett száz főből 29-en válaszolták azt, hogy naponta többször is használják a teret, havonta vagy ritkábban pedig összesítve szintén 29-en. Érdekes az összefüggés, hiszen az, aki naponta többször is használja azoknak a 90%-a csak átmenő forgalomra, de aki havonta vagy ritkábban azok is szinte csak átmenő forgalomra használják (2. táblázat).

2. táblázat: A tér használatának gyakorisága. Forrás: kérdőíves felmérés.

Milyen gyakran használja a teret?						
Naponta többször	Naponta egyszer	Hetente többször	Hetente egyszer	Havonta	Ritkábban	Nincs válasz
29	16	17	8	11	18	1

A megkérdezettek közül 53 embernek van gyermeke, 47-nek nincs. Ez a későbbi fejlesztési tervekhez fontos információ lehet a funkciók kialakításánál. Azok az alanyok, akiknek van gyermekük kevésbé voltak megelégedve a térrel, mint azok, akiknek nincs gyermeke. Ez azért lehetséges, mert nekik nagyobb igényük van, egy jobban kiépített közparkra, ahova gyermekeiket levihetik.

Összesen csupán 27 ember mondta, hogy van sétáltatható háziállata. Olyan személyek, akik nem rendelkeznek háziállattal, kevésbé kedvelik a környéket, mint azok, akiknek van pl. kutyájuk.

A megkérdezetteknek 0-3-ig kellett egy számot mondaniuk, hogy hányasra értékelnék jelenleg a teret. A 0 volt a legalacsonyabb minősítést jelölő, a 3 pedig a legmagasabb érték. Erre a skálázásra azért volt szükség, mert nem szerettük volna, ha középső értéket adnak a válaszadók, így ezen a skálán úgy kellett pozicionálniuk magukat, hogy mindenképp állást foglalnak. Az eredményeket a táblázat mutatja (3. táblázat).

3. táblázat: az elégedettség megoszlása életkorcsoportok szerint. Forrás: kérdőíves felmérés

Elégedettség	0-18	18-30	31-40	41-50	51-60	60-x	nv.
0	2	1		6	3	3	
1	3	6	2	3	3	1	
2	8	6	9	7	9	8	2
3	1	2	2	2	3	8	
Végösszeg	14	15	13	18	18	20	2

A területen időszakosan vidámpark üzemel. Ennek létjogosultságáról illetve használatáról kérdeztük meg a kérdőívezés alanyait. 100 megkérdezettből 35-en használták, már a téren időszakosan megjelenő vidámparkot. Átlagosan, akik már használták, azok 4-szer vagy annál többször is kipróbálták már, 1- vagy 2 alkalommal 8-8 ember élvezte a vidámpark örömeit a vizsgált mintaterületen. Személyes tapasztalatom szerint, az idősebb korosztályból sokan szidták a vidámparkot, olyan érvekkel, mint pl. kitapossák a fűvet, sok szemetet hagynak maguk után. Levonhatjuk a következtetést, hogy mivel 100-ból csak 35 ember mondta azt, hogy használta már, így eléggé kihasználatlannak ítélném meg és az időseket zavarja. Lehetséges, hogy ha megterveznénk a tökéletes teret, a vidámpark már nem kapna helyet még időszakonként se, de ettől az emberek nem keserednének el. Megfigyelésem szerint a legtöbb ember már csak pénzköltésre tartja alkalmasnak a vidámparkot.

Arra a kérdésre, hogy jelenleg mi az a három dolog, ami hiányzik a térről, a legtöbb esetben, 53-szor mondták azt, hogy növények, ebből körülbelül 20 válasz csak a fák hiányát jelöli, 41-szer mondták azt, hogy padok hiányoznak jelenleg a térről, és 26-szor szerepelt a játszótér hiánya. 11 ember úgy gondolta, hogy semmi sem hiányzik a térről, 10-szer szökőkutat, 9-szer kutya futtatót hiányolnak. Szemetes, valamint sportpálya szükségessége 7-7 esetben merült fel. Új átmenő járdák építését 5-ször hiányolták a

megkérdezettek, a terület elkerítését és tisztítását 3-3 alkalommal. 2 esetben szerettek volna valami látványosságot építeni, és 2-szer említették, hogy a környék biztonságát hiányolják. 1-1 alkalommal lett megemlítve az üzlet iránti- és a rekreációs park iránti vágy. Ebből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a tér újjáálmódásakor nagyon nagy szükség lenne növényekre, fákra, sok padra valamint minimum egy kis játszótérre (4. táblázat).

4. táblázat: A válaszadók szerint a területről hiányzó elemek említése. Forrás: kérdőíves felmérés.

Pad	41
Játszótér	26
Fa-növények-virágok	53
Kutyafuttató	9
Semmi	11
Szökőkút	10
Sportpálya, rekreáció	8
Kuka	7
Elkerítés	3
Tisztítás	3
Biztonság	2
Látványosság	2
Üzlet	1

Arra a kérdésre, hogy ha lehetősége lenne, mit tenne vele, 41 ember azt mondta, hogy beparkosítaná, 21-en nem tennének vele semmit, 12-en játszótérrel létesítenének. 5 ember mondta, hogy megszépítené, csinosítaná a területet, 6-an szabadidőközpontot hoznának létre, 4-en pedig kikapcsolódásra alkalmas térré formálnák a jelenleg üres teret. 3 ember építene üzletet vagy bevásárlóközpontot, 2-szer mondták, hogy tisztításra szorul a tér, 2-en kutyafuttatót létesítenének, ha megtehetnék, és 2 ember közösségi térré alakítaná. Kalandpark építést, szájkosár kötelezettség bevezetését, a kutyák kitiltását csak 1-1 megkérdezett kezdeményezne. Akadtak érdekes válaszok is, egy ember volt, aki a táj festői szépségét most azonnal lefotózná, ha tehetné (5. táblázat).

5. táblázat: Mit tenne a területtel? Forrás: kérdőíves felmérés

Parkosítás	41
Semmit	21
Játszótér építése	12
Kikapcsolódásra alkalmas tér létrehozása	7
Szabadidő központ létesítése	6
Szépítés	5
Kutyafuttató építése	4
Üzletnyitás	3
Tisztítás	2

A megkérdezettek közül 74-en igennel válaszoltak arra a kérdésre, hogy többször használnák- e parkosítás esetén, 24-en azt mondták, hogy nem, és két embertől nem kaptunk rá választ. 74% elég nagy érték ahhoz, hogy átgondoljuk a lehetséges fejlesztések mikéntjét. Akik azt válaszolták, hogy többször használnák, arra a kérdésre, hogy abban az esetben kivel használná a teret, 45-ször azt válaszolták, hogy a családjukkal és 43-szor a barátjukkal. 11 esetben a párjukkal, 8-szor a háziállatukkal és csupán 7 esetben mondták, hogy egyedül használnák parkosítás esetén. Ebből arra következtethetünk ismét, hogy fontos lenne a parkosítás, hiszen erősítené a családi kötelékeket egy kikapcsolódásra alkalmas tér, és közösségi tér létrehozása sem lenne rossz ötlet, hiszen a felmérések szerint lenne rá igény.

Az eldöntendő kérdések megválaszolása utáni összesítésből kiugró eredményt mutat (6. táblázat) pl. hogy a tér 100-ból 57 ember szerint betölti a zöldterületi szerepét, 82-en feleltek igennel arra, hogy a tér jelenlegi állapotán változtatni kell.

Arra, hogy be kellene-e építeni, 96-an feleltek nemmel, ebből is kitűnik, hogy szükséges a területi besorolás megváltoztatása. Továbbá arra következtethetünk, hogy a környéken lévő áruházak, boltok szinte teljes mértékben kielégítik az ott élők igényeit, esetleg arra, hogy már így is elég zsúfolt a környék a sok panelház miatt így semmiképpen nincs szükség a beépítésre.

Egy állítás vonatkozott sportlétesítmény létrehozására, 68-an azt mondták, hogy nem kellene sportpályát létesíteni. Emellett 89-en mondták, hogy fásított parkot kellene létesíteni. Ezek közül az emberek közül kerülne ki az a 74 ember is, aki azt mondta, hogy többször használná parkosítás esetén, tehát nagyjából, aki szeretné a parkosítást, az többször is használná a revitalizált területet.

A tér elkerítése 71 ember szerint nem szükséges. Ez azért is alakulhatott így, mert szinte az összes megkérdezett úgy értelmezte az elkerítés szót, hogy akkor az már nem lenne mindenki számára elérhető és ezt nem akarják, így nemmel válaszoltak rá. A mindenki számára való szabad hozzáférés a mi zöldterület fogalmunk alapját is képezte.

97-en nemet mondtak arra, hogy parkoló létesítése szükséges lenne. Közel azonos számban születtek igen- és nem válaszok is például arra a kérdésre, hogy vízfelület kialakítása szükséges, vagy, hogy a zöldfelület csökkenti-e a nyári hőérzetet. A megosztott véleményekből tehát így nem vonhatunk le következtetést.

6. táblázat: A térre és annak fejlesztésére vonatkozó állításokkal való egyetértés. Forrás: kérdőíves felmérés

	A tér betölti zöldterületi szerepét	A tér jelenlegi állapotán változtatni kell	Be kellene építeni (bevásárló központ, lakóházak)	Sportpályát kellene létesíteni	Fásított parkot kellene létesíteni	Vízfelület kialakítása szükséges (szökőkút, pancsoló, kút)	A terület elkerítése szükséges	Parkoló létesítése szükséges	A jelenlegi tér csökkenti a közlekedés szennyező hatásait	A zöldfelület csökkenti a nyári hőérzetet
Igen	57	82	4	32	89	66	29	3	39	41
Nem	43	18	96	68	11	34	71	97	61	59

Mindezen eredményeket összevetve készítettük el a területre vonatkozó két tervet.

7. Az elkészült tervek

Az egyik legfontosabb feladatunk az, hogy a még be nem épített és zöldterület kialakítására alkalmas felületeket megóvjuk az épületekkel, építményekkel, aszfalttal való burkolástól, beépítéstől. További fontos feladatunk még az is, hogy az elhanyagolt, elavult városrészeket a zöldfelület számára biztosítsuk, hiszen sokkal inkább szüksége van a városnak egy zöld parkra, mint egy újabb bevásárlóközpont. Azonban hiába szerzünk sok zöldterületet, ha ezek nem kapcsolódnak valamilyen formában egymással, akkor nem tudják funkciójukat teljes mértékben betölteni. Az elaprózott, kisméretű parkok, sokkal kisebb mértékben csökkentik a város okozta károkat, mint a nagy kiterjedésű egymással kapcsolatban állók, azonban egy apró zöldfelület is fontos lehet az ember pszichikai egészségének megőrzéséhez.

A kérdőívezés végeztével, leelemeztünk minden egyes kérdést külön-külön, valamint a kérdőív több pontját is összevetettük egymással.

A városok elemeinek fejlesztésére útmutatásul sokféle modell szolgál (Meggyesi T. 2011), melyeket megvizsgálva kideríthetjük, hogy a mintaterületünk újjágondolásában melyiket alkalmazva érhetnénk el a terület legnagyobb fejlődését.

- ismételtes: a már meglévő szerkezeti elemek gyarapítása, mely során nagy figyelemnek kell irányulnia a változatosságra és ezen belül a sokszorosítás mértékére, valamint szükségességére is.
- kapcsolás: a területi munkamegosztás szempontjából elengedhetetlen. Sokféle kapcsolat merülhet fel pl. két park közt: ha külső csomópontjuk egybeesik. Központi helyek jöhetnek így létre.

Ha az adott park vagy tér a valóságos szerkezetépítési folyamatokat akarja tükrözni, akkor más műveletekre is szükség lehet a fejlesztéskor:

- kihelyezés: részfunkciók válnak ki a lakásból, és új, önálló létesítményként, elemi rendszer formájában jelenik meg, de szoros kapcsolat marad fenn a lakásokkal.
- rendezés: a kihelyezett és ismétlődő szerkezeti egységek közti funkciómegosztás végrehajtása, pl. specializáció a szolgáltatások között egy adott területen.
- áthatás: az egymással összekapcsolt egységek (parkok, terek) térségében kölcsönhatás jön létre, így egy energiacentrum képződik (Meggyesi T. 2011).

A vizsgált mintaterületünkön véleményem szerint a kapcsolást kellene alkalmazni, hiszen kiesik a tömbházak által határolt pl. játszóterek munkamegosztásából, nem kap semmilyen szerepet. Az egyik megoldás az lenne, ha játszótérrel létesítenénk és így jönne létre a munkamegosztás a lakóházak résszel, vagy ha a bevásárlóközpontos területtel kerülhetne munkamegosztásba például más specializációjú áruház építésével. Fontos lenne a mintaterületen egy központi hely kialakulása, hiszen jelenleg teljesen kihasználatlan. Akár a környékbeli kutyauffattásra alkalmas területeket is kompenzálhatná, és egyből betölthetne egy funkciót, ha a háziállatok számára alakítanának ki egy parkot. Véleményem szerint nagyon fontos, hogy ha kapcsolást

alkalmazunk, akkor figyeljünk arra is, hogy bár az adott funkcióban, mint a többi park, de valami újat létesítsünk a területre, valamit, amiben fantázia rejlik, és ezzel odacsábítaná az embereket.

Áthátas is alkalmazható lenne, de veszélyes is lehet, mert nem biztos, hogy egy másik területnek Makkosházán akkora az „energiacentruma”, hogy az megosztásra szoruljon.

Ezek alapján sikerült készítenünk, olyan terveket a térségről, melyek igazodnak a megkérdezett alanyok igényeihez.

Esetünkben szerencsés helyzet áll fenn, hiszen a tér nagy kiterjedésű, így nem kellett homogén, egyfunkciós teret alkotnunk. A teret több övezetre tagolhattuk, kielégítve ezzel több megkérdezett igényét is egyszerre. A legtöbb megkérdezett a parkosítást javasolta, így legnagyobb arányban a növényzet van jelen terveinkben. Hogy lehetőséget adjunk a lakosok számára kiválasztani a megfelelő tervet, két lehetséges esetet vázoltunk fel. Mindenféleképpen központi funkciója a pihenés, rekreáció és az ökológiai funkció is, melynek meghatározó alkotója a növényzet.

Az átkelő járókelők által kitaposott utat szeretnénk volna megtartani, így hozzá igazítottuk a tér övezeteinek, elemeinek elrendezését. Az átjárók a teret öt részre osztják fel elképzeléseink szerint, melyeknek különböző szerepük lehet. A téren fás, cserjés növényzet lenne a domináló, így a területre ültetendő fák nyáron a hőérzetet csökkentenék, zajártalmat-, porszenyeződést enyhítenék, eső ellen védelmet nyújtanának, és friss levegőt biztosíthatnak. Az egyik tervben kialakítottunk egy olyan övezetet, mely virágágyakat foglal magába, amelyek között átjárhatóságot biztosítottunk, természetes járófelülettel. Ezzel biztosítani tudjuk a növényzethez való közelséget. A tér központi részén, ebben a tervben, egy szökőkutat vagy ivó kutat gondoltunk kialakítani, amely körül fák, cserjék létesülnek. A másik tervben ez annyiban különbözne, hogy a buszmegállóhoz közel létesülne a tér központja és egy műemlék, szobor építését terveztük oda a szökőkút mellé. Hogy kit vagy mit formázzon meg a szobor, segítségül hívhatjuk a helyi lakosokat, biztosítva ezzel a fejlesztésekben való részvételüket.

A válaszadók leginkább két csoportba voltak sorolhatók. Azok, akik a kutya-futtató létesítését támogatták és azok, akik a játszótér építését támogatták, kutyák kitiltásával. A tér mérete miatt, nem kellett megszabadulnunk egyik igénytől sem. A kevésbé forgalmas területen mindkét tervben kialakítottunk egy megfelelő méretű, elkerített kutya-futtatót, míg a tér ellentétes oldalán egy modern berendezésű, Európai Unió

feltételeknek megfelelő játszóteret, mely a legforgalmasabb útszakasz mentén létesülne, az iskolához vezető út mellett. Elkerítésére nem lenne szükség, hiszen a kutyákat minden, a nem kutyafuttatóhoz tartozó területről kitiltanánk, és a térnek, a járműforgalomtól is távol eső pontján illetve elzártan létesítenénk a játszóteret. Mindezek mellett maradt hely egyik tervünkben, egy fiatalabbak által igényelt, sport övezetkialakítására, modern eszközökkel, míg a másik illusztrációban egy kosárlabda pályát terveztünk létrehozni. A tér minden pontján padokat, szemeteseket, lámpákat létesítenénk, melyek elengedhetetlenek egy park zavartalan működésében, létében. Emellett biztosítani kell a csapadék elvezetését és az illemhelyeket forgalmas útszakasz mentén érdemes biztosítani.

Az egyik tervünk az időszakosan megjelenő vidámparkot kizárná a területről, mivel felmérésünk alapján nincs rá nagy igény és nem érdemes megtartani üresen maradt és viszonylag nagyméretű, kihasználatlan területet (17. ábra). A legforgalmasabb átjárási terület mellé helyeztük a játszóteret (C), ami ez által az iskolához vezető út mentére esett, valamint a nagyobbak számára egy betonos kosárlabdapályát (B). Ez az egész terület fákkal lenne elzárva mind a jármű-, mind a gyalogosforgalomtól. A központi részen, ami a buszmegálló közvetlen közelében helyezkedik el, egy kis teret alakítottunk ki szökőkúttal és egy szoborral, amely kinézetét bocsájthatnánk az ott élők szavazására. A legkevésbé forgalmasabb részen: a tér „sarkán” helyezném el a kutyafuttatót (A), ami nagyon nagyméretű, így biztos, hogy minden állattartó igényeit kielégítené. Felmerülhet az a kritika, hogy túl nagy a mérete, de véleményünk szerint elfér a területen és mivel mindenképpen elkerítenénk, hogy főként a gyerekek számára is biztonságos tér legyen, nem vetődnének fel problémák. Az állattartók számára pedig padokat is biztosítanánk az elkerített részen így mindkét már említett fél, a gyerekesek és a kutyatartók, elégedettek lehetnek. A jelenleg fűből kitaposott utakat kiköveznénk, fákkal szegélyeznénk. A területre került sok fa nyáron a hőérzetet csökkenti, zajártalmat-, porszennyezést enyhít, az eső ellen védelmet nyújt és frisslevegőt biztosít. A padok mellé bokrokat, a szökőkút köré virágokat ültetnénk, esztétikus elrendezést és a forgalom zajának fákkal való kizárását valószínűsítené meg. Az elkészített terv kielégíti a kutatás során felmerült általános igényeket: játszótér, padok, fák, kutyafuttató, tehát véleményem szerint elégséges és mindenki megtalálhatja a magának megfelelő kikapcsolódási lehetőséget, még a nyugdíjasok is kiülhetnek beszélgetni a szép szökőkút mellé a padokra.

15. ábra: Az egyik elkészült terv. Forrás: saját szerkesztés.

A másik tervünkben (18. ábra) azonban meghagynánk a vidámpark által igényelt nagyságú térrészt, de mellette más kulturális, sport és más jellegű rendezvény szervezésére is alkalmas lenne a terület. Az általunk kreált park, úgy gondoljuk, minden korosztálynak és minden érdeklődési körnek megfelelő lenne. Terveink megvalósulása esetén hatalmas változáson menne át a térség. Szívesebben lagnának ott az emberek, lakások értéke növekedne, a város tisztaságához hozzá tudna járulni és közelebb kerülnénk a végső célhoz, ami az összes lakótelepi közterület minőségnek javítása lenne.

16. ábra: Az elkészült második terv. Forrás: saját szerkesztés

Az elkészült terveket érdemes lenne bemutatni a lakosoknak, akik elmondhatnák véleményüket egy civil fórumon, így még interaktívabb, és a lakosságot még jobban aktivizáló fejlesztésről lenne szó, mely nagyban növelné az összetársadalmi elfogadottságot.

Összegzés

A dolgozat első, szakirodalmat feldolgozó, és leíró részében az első és második elméleti kérdésekre kerestük a választ. Az első kérdésre válaszolva a zöldterületek definícióját és típusait dolgoztuk fel. Megalkottuk saját zöldterület definíciónkat, melynek egyik fő eleme az volt, hogy ezek a felületek mindenki számára elérhetőek legyenek. Emellett fontos szerepet tulajdonítottunk annak, hogy ezek a zöldfelületek valamilyen funkciót – akár ökológiai, akár rekreációs – lássanak el. Azonban nem vettük figyelembe a kertes házas övezeteket, külterületeket, vagy nem központi belterületek zöldterületeit, hiszen itt a közparkoknak kevésbé fontos a szerepük a meglévő magánkertek miatt. Több zöldterület-típust határoztunk meg, kialakulás, történeti szerepkör, morfológia, valamint az egyén belső és külső tereinek viszonya alapján. Dolgozatunkban három fő típust neveztünk meg, melyek alapvetően alaki lehatárolások, azonban mind a diffúz, mind az áramló terek lehatárolását tartalmazzák. Ez alapján az első típusnak a főként a

belvárosra és az átmeneti zónára jellemző parkos elrendezést jelöltük meg, mely jól karbantartott, tervezett és szervezett. A második a vonalas jellegű zöldterület, mely főként zaj- és rezgéscsökkentő hatással bír. Míg a harmadik a kitöltő jellegű zöldterület, mely a tömbös beépítésű lakótelepes városi terekre jellemző.

Korábbi kutatások alapján összehasonlítottuk a Szeged városára elkészített zöldterületi térképet, ami alapján Tatabánya, Eger, Pécs és Szeged közül Szeged minősült a legzöldebb városnak 26,25%-os zöldterületi értékkel, melyet Tatabánya, mint tervezett szocialista „újváros” követ közel 25%-os zöldfelületi aránnyal. Ez az érték többek között az 1897-es szegedi nagyárvíz utáni újjáépítésnek és a szocialista városépítészeti elveinek köszönhető. Nem csupán a belváros zöld, de a lakótelepek is.

A zöldterületeknek négy alapvető funkcióját különítettük el, hiszen nem csak ökológiai, de társadalmi, gazdasági és esztétikai szerepet is betöltenek a városok életében.

Harmadik kérdésünk megválaszolásához 2012. november végén 100 kérdőív kitöltésére került sor egyszerű véletlen mintavételi eljárással a kiválasztott mintaterületen, mely egy közlekedés szempontjából jól frekventált helyen található Szeged – Makkosháza és Északi városrész határán. A zöldfelület jelenleg elhanyagolt, csupán pár cserje és fa található rajta. Funkció nélküli, így kérdőívünkben több kérdést is feltettünk a fejlesztés irányával kapcsolatban. A felmérésből kiderült, hogy a megkérdezettek többsége csupán átmenő forgalomra használja a teret, melyben azonban sok fantáziát látnak. A legtöbben parkosítást javasoltak, de több hiányosságra is rámutattak a válaszadók. Az eredmények tükrében két tervet készítettünk el a terület rehabilitációjára, melyet térképen ábrázoltunk.

Dolgozatunk legfőbb célja volt, hogy felhívjuk a figyelmet a városi zöldterületek fontosságára, mely nem csak fizikai és mentális egészségünket, de ingatlanaink értékét is befolyásolja. Valamint rámutatni, hogy egy olyan fejlesztésnek, aminek közvetlen hatása van a környéken lakók életére a civil részvétel elengedhetetlen.

Hivatkozások

- Bárdos Gy. 2005: A külső környezet tagozódása és főbb jellemzői. In: Nánási I. (szerk.) Humánökológia. Budapest, Medicina Kiadó. 543p.
- Bolitzer B. - Netusil N. R. (2000): The impact of open spaces on property values in Portland, Oregon In: Journal of Environmental Management No.59, pp. 185–193
- Do, A. Q. - Grudnitski, G. 1995: Golf courses and residential house prices: an empirical examination. In: Journal of Real Estate Finance and Economics, No. 10, pp. 261–270.
- Csapó T. 2005: A különböző szerepkörű és nagyságú városok funkcionális szerkezete In: A magyar városok településmorfológiája, Savaria University Press, Szombathely, pp. 130-142
- Csapó T. 2007a: Szeged településmorfológiája – In: Kovács Cs. – Pál V. (szerk.): A társadalmi földrajz viláagai, Szegedi Tudományegyetem, Szeged, pp. 89-103
- Csapó T. 2007b: Vidéki nagyvárosaink településmorfológiája, Települési Környezet Konferencia, Debrecen, 2007.11.8-10. http://geo.science.unideb.hu/taj/dokument/telkonf/dokument/csapo_t.pdf
- Dempsey, N. 2012: Neighbourhood Design: Green Space and Parks in: S.J. Smith et al. (ed.) The International Encyclopedia of Housing and Home. Oxford, Elsevier.
- Enyedi Gy. (szerk.) 2000: Magyarország településkörnyezete. Budapest, Magyar Tudományos Akadémia. 466p
- Kerényi A. 1995: Általános környezetvédelem. Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged, 383 p.
- Koppányi J. et al. 2004: Allergiás légúti betegségek hazai epidemiológiája a környezeti tényezők tükrében. - In: Háziorvos Továbbképző Szemle 2004, 9. évf. 6. szám pp. 505-506
- Kovács Z. 2007: Népesség és településföldrajz, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 239 p.
- Kovács Z. 2010: A szocialista és poszt szocialista urbanizáció értelmezése, In: Barta Gy, Beluszky P, Földi Zs, Kovács K (szerk.), A területi kutatások csomópontjai, Pécs, MTA Regionális Kutatások Központja, pp. 141-157
- Meggyesi T. 2009: Városépítészeti alaktan, TERC Kereskedelmi és Szolgáltató Kft, 308 p.
- Meggyesi T. 2011: Számadás, TERC Kiadó, 252 p.
- Meleg Z., Solymos R. 1999: Zöldfelület-gazdálkodás, -fejlesztés, -fenntartás, in: Beluszky P., Olcsák D. (szerk.): A terület- és településfejlesztés kézikönyve, CEBA Kiadó, Budapest, 38-56.
- Mészáros R. 1994: A település térbelisége. – JATEPress, Szeged. 182 p. Perényi I. 1963: Településtervezés, Tankönyvkiadó, Budapest, 467 p.
- Pro Verde 2006: Budapest zöldfelületi rendszerének fejlesztési koncepciója és programja, Budapest Főváros Főpolgármesteri hivatala. www.tagszem.hu/file.php?fid=83 (letöltés ideje: 2012.10.13.)
- Radó D. 1983: Városok Zöld Szigetei. - Építésügyi Tájékoztatói központ, Budapest. 122 p.
- Szirmai V. 1996: Közép-európai új városok az átmenetben. Forrás: <http://www.mtapti.hu/mszt/199634/szirmai.htm> (letöltés ideje 2012.09.20)
- Tóth Z. 1997: A települések világa, Ponte Press Kiadó, Pécs, 211 p.

Tyrväinen, L. et al 2007: Tools for mapping social values of urban woodlands and other green areas, In: Landscape and Urban Planning, No. 79.

Vedrédi K. – Boros L. 2012: Szegedi közösségi terek fejlesztéseinek vizsgálata. In: VIKÉK Közlemények IV. 1. pp. 208-222.

Vedrédi K. 2012: Magyarországi köztérfejlesztések vizsgálata. In: VIKÉK Közlemények IV. 3. pp. 163-169.

Mellékletek

Zöldterület-vizsgálat
Szeged-Makkosháza
SZTE TTIK
Gazdaság- és Társadalomföldrajz Tanszék

Kérdőív száma:

Időpont:

1. Itt lakik-e a környéken? Igen nem
 1.1. Kedveli-e a környéket? Igen nem
 1.2. Miért?

2. Milyen gyakran használja a teret?
 1.Naponta többször 2.Naponta egyszer 3.Hetente többször 4.Hetente egyszer 5.Havonta 6. Ritkábban
3. Főként mire használja a teret?
 1.Átmenő forgalom 2.kutyafuttatás 3.szabadtéri játék 4.sport 5.kikapcsolódás 6. Egyéb
4. Van-e gyermeke? Igen nem
 5. Van-e sétáltatható háziállata? Igen nem
 6. Milyen társaságban használja a teret?
 1.Egyedül, 2.családdal, 3.háziállattal, 4.baráttal, 5.párjával 6. Egyéb:
7. Mennyire elégedett a tér jelenlegi állapotával? 0-3 (alacsony-magas) ☐
8. Használta-e már az időszakosan megjelenő vidámparkot?
 8.1. Ha igen, hányszor? ☐ ☐
9. Jelenleg mi az a három dolog, ami hiányzik a térről?

10. Ha lehetősége lenne, mit tenne vele?

11. Többször használná-e parkosítás esetén?
12. Milyen társaságban használná a teret?
 1. Egyedül, 2. családdal, 3. háziállattal, 4. baráttal, 5. Párjával 6. Egyéb:
13. Egyetért a következő állításokkal?

13.1. A tér betölti zöldterületi szerepét	Igen	nem
13.2. A tér jelenlegi állapotán változtatni kell	Igen	nem
13.3. Be kellene építeni (bevásárló központ, lakóházak)	Igen	nem
13.4. Sportpályát kellene létesíteni	Igen	nem
13.5. Fásított parkot kellene létesíteni	Igen	nem
13.6. Vízfelület kialakítása szükséges (szökőkút, pancsoló, kút)	Igen	nem
13.7. A terület elkerítése szükséges	Igen	nem
13.8. Parkoló létesítése szükséges	Igen	nem
13.9. A jelenlegi tér csökkenti a közlekedés szennyező hatásait	Igen	nem
13.10. A zöldfelület csökkenti a nyári hőérzetet	Igen	nem
14. Véleménye szerint Ön tisztában van a városi zöldterületek fontosságával?
15. Nem Férfi Nő
16. Életkor ☐ ☐
17. Családi állapot: 1. egyedülálló, 2. párban, 3. párban 4. gyerekkel, 5. özvegy 6. Egyéb:

Köszönjük a válaszadást!

